

Krist Kralj – Sudac svih naroda

Posljednje nedjelje u crkvenoj godini „A“ slušamo završni dio Isusova eshatološkog govora iz Matejeva evanđelja (Mt 25,31-46). To je posljednji od pet Isusovih govora koje u takvom obliku susrećemo samo u Matejevu evanđelju. Svih pet ima nekoliko zajedničkih crta koje ih povezuju u jednu cjelinu: Svi završavaju gotovo istim riječima: *“Kad Isus završi ove svoje besjede...”* (7,28; 11,1; 13,53; 19,1; 26,1). Opća pak zaključna formula nakon eshatološkog govora: *“Kad Isus završi sve te besjede...”* (26,1) odnosi se na sve govore kao na jednu cjelinu. Svi ti govori ne samo da su povezani u jednu cjelinu nego se međusobno nadopunjuju osvjetljujući pod raznim vidicima jednu te istu temu, naznačenu već u prvom sumariju, a to je **“evanđelje o Kraljevstvu”** (Mt 4,23-25). *Govor na gori* je u biti programatski sažetak “evanđelja o Kraljevstvu” (Mt 5-7), *Govor apostolima* su “upute za blagovjesnike kraljevstva” (Mt 10), *Govor u prisposodobama* je “govor o otajstvu kraljevstva” (Mt 13,11), *Govor zajednici* je “pouka o praktičnom ponašanju sinova kraljevstva” (Mt 18), *Eshatološki govor* otkriva “budućnost kraljevstva” (Mt 24-25).

Svi ti govori završavaju temom suda, a vrhunac je u posljednjem koji je sav posvećen toj temi. Na kraju Govora na gori Isus ističe da neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mu govori: „Gospodine, Gospodine“, nego onaj koji vrši volju Oca njegova, koji je na nebesima. „Mnogi će me - veli on - u onaj dan pitati: ‘Gospodine, Gospodine! Nismo li u tvoje ime prorokovali, u tvoje ime đavle izgonili u tvoje ime mnoga čudesa činili?’ Tada ću im kazati: ‘Nikad vas nisam poznao! Nosite se od mene, vi bezakonici!’”(Mt 7,22-23). U Govor apostolima jamči: “Tko napoji jednoga od ovih najmanjih samo čašom hladne vode zato što je moj učenik, zaista, kažem vam, neće mu propasti plaća” (Mt 10,40-42). Govor u prisposodobama najavljuje da će na svršetku svijeta izići anđeli, „odijeliti zle od pravednih i baciti ih u peć ognjenu, gdje će biti plać i škrgut zubi” (Mt 13,49-50). Eklezijalni govor završava prisposodobom o okrutnom dužniku, kome je gospodar oprostio deset tisuća talenata, a on svome drugu nije htio ni sto denara. „Tada ga gospodar dozva i reče mu: ‘Slugo opaki, sav sam ti onaj dug oprostio jer si me zamolio. Nije li trebalo da se i ti smiluješ svome drugu, kao što sam se i ja tebi smilovao?’ I gospodar ga, rasrđen, preda mučiteljima dok mu ne vrati svega duga. Tako će i Otac moj nebeski učiniti s vama ako svatko od srca ne oprostí svomu bratu“, zaključuje Isus (Mt 18,23-35).

Eshatološki je govor sav posvećen sudu, napose ovaj njegov završni dio, koji nam još uvijek odzvanja u ušima (25, 31-46). U uvodnom dijelu (25,31-33) Matej opisuje što će se dogoditi na kraju povijesti, kad Sin Čovječji dođe u slavi svojoj i anđeli njegovi s njime. „Sjest će na prijestolje slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi, a on će ih jedne od drugih razlučiti kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Postavit će ovce sebi z desna, a jarce s lijeva“. Sin Čovječji? Sveobuhvatni pojam kojim Isus u evanđeljima izriče sebe i svoje poslanje pod tri različita vidika: Sin Čovječji kao siromah, kao patnik i kao sudac u slavi. Slikom Sina Čovječjega siromaha Isus opisuje svoje zemaljsko djelovanje: on nema gdje glavu nasloniti (Mk 8,20), on je sluga koji nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj daje kao otkupninu za mnoge (Mk 10,45), on je gospodar subote (Mk 2,28), on je vlastan na zemlji praštati grijeha (Mk 2,10). Sin Čovječji kao patnik prikazan je u navještajima muke, smrti i uskrsnuća (Mk 8,31; 9,9.12.31;10,33.45; 14,21ab.41), a Sin Čovječji u slavi (Mk 8,38, 13,24-27; 14,62) u liku iz vizije proroka Danijela: „Gledah u noćnim viđenjima i gle, na oblacima nebeskim dolazi kao Sin čovječji. On se približi Pradavnome i dovedu ga k njemu. Njemu bi predana vlast, čast i kraljevstvo, da mu služe svi narodi, plemena i jezici. Vlast njegova vlast je vječna i nikada neće proći, kraljevstvo njegovo neće propasti“ (Dan 7,13-14).

Sva tri vidika zajedno izriču Isusovu božansko-ljudsku stvarnost. Sin čovječji koji je gospodar subote, koji je vlastan na zemlji praštati grijeha i koji će doći u slavi suditi žive i mrtve ukazuje na njegovu božansku moć, a Sin Čovječji patnik koji “nema gdje bi glavu naslonio”, koji “nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj daje kao otkupninu za mnoge”, upućuje na njegovu ljudsku zbilju. Isus je, doduše, govorio o Sinu Čovječjem uvijek u trećem licu zbog čega su neki teolozi (J. Wellhausen, R. Bultmann) mislili da se radi o nekoj osobi različitoj od njega. Međutim Isus ne razlikuje dvije različite osobe, nego dva različita načina bivovanja Sina Čovječjega: ovozemno u smrtnom tijelu i pouskršno u slavi Božjoj.

Sveti Ivan u svome evanđelju govori o Isusu kao o Sinu Čovječjem kojem je Otac predao sav sud i „ovlastio ga da sudi jer je Sin Čovječji“ (Iv 5,22-29). Za vrijeme svoga zemaljskoga života Isus je bio protiv svake diobe. Rušio je sve barijere i ograde podizane kroz povijest na temelju porijekla, svjetonazora i moralnih kvaliteta. Nije dopuštao da se ljulj čupa iz pšenice, nego je tražio da zajedno rastu do žetve. Sa žetvom dolazi dioba. Žetva je sudnji dan, kraj povijesti i konačno lučenje između dobrih i zlih koje izvodi Sin Čovječji kao Kralj. Za vrijeme svoga zemaljskoga života Isus je bio veoma suzdržan prema naslovu kralj jer je politički bio obojen. Kad mu je Knez ovoga svijeta nudio sva kraljevstva i slavu njihovu pod uvjetom da mu se ničice pokloni, odbio je (Mt 4,8-10). Kad su ga ljudi silom htjeli zakraljiti, pobjegao je (Iv 6,15). Kad su ga neki oslovljavali tim naslovom (Mk 8,29-31), nadopunjavao ga je naslovom „Sin Čovječji“. Na završnici povijesti događa se obrnuto. Sin Čovječji nadomješten je naslovom „Kralj“. Kraljevsku čast i vlast nad svim narodima primio je od Oca (Mt 28,18). I svi će se oni u sjaju njegova lica razvrstati njemu zdesna i slijeva. Kriterij razvrstavanja je ljubav. One zdesna pozvat će u kraljevstvo Oca svoga, a one slijeva u oganj vječni, pripravljen đavlu i anđelima njegovim. Jedni i drugi bit će presudom iznenađeni, a on će im objaviti tajnu ljubavi. Ljubav je po svojoj naravi transcendentna kategorija, nadilazi onoga kome se iskazuje i smiruje se u Onome iz koga izvire, a to je sam Bog, odnosno Isus koji se je poistovjetio sa svakim čovjekom kao sa svojim bratom i što se god učini ili ne učini jednome od njegove najmanje braće, njemu se učinilo ili nije učinilo. Na sudnjem danu neće se pitati što je tko mislio, nego što je tko učinio ili nije učinio.

Prema židovskom shvaćanju Bog se služi na sudu dvostrukim mjerilom: pravdom i milosrđem. U našim je rukama na zemlji da odredimo kojim će nam mjerilom Bog suditi. „Sudom kojim sudite bit ćete suđeni. I mjerom kojom mjerite mjerit će vam se“ (Mt 7,2).